ՆՈՅԵԱՆ ԱՂԱՒՆԻ

ՇԱԲԱԹԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ — ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՄԱՅԻՍ 1852 — ԹԻՒ 13

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական նաւային զօրութիւնք և անոր ամէն բանը որ տէրութեան զօրաց այս կարեւոր մասին կը վերաբերի վեհափառ Ինքնակալին բարձր խնամքը առարկան եղած է ։ Նաւային զօրութեան այժմեան վիճակը բարեկարգելու, պաշտօնակալաց և նաւաստեաց կրթութիւնը աւելցնելու և դրութիւննին լաւացնելու համար տրուած կայսերական հրամանները ամենայն զգուշութեամբ և ամբողջապէս 'ի գործ կը դրուին մեծ ծովապետ Մէհմէտ Ալի փաշային փութովը և եռանդեամբը ։ Առատագութ կայսրը ծովային զօրաց վրայ ունեցած յատուկ խնամքը նոր ապացոյց մը տալու համար՝ բարեհաճեցաւ այս օրերս անանկ մէկ շնորհք մը ընելու, որուն աւետիսը առ հասարակ ուրախութեան և երախտագիտութեան զգացմունքով ընդունուեցաւ ։ Տէրութեան նաւուց մէջ ծառայութիւնը, որ մինչեւ հիմայ տասը տարի կը տեւէր, այսուհետեւ միայն ութ տարի պիտի տեւէ ։ Այս մեծ շնորհքը 'ի պաշտօնէ ծանուցանող Կայսերական հրովարտակը անցեալ շաբաթ օր նետաձգութեան հրապարակը (օք մէյտանը) կարդացուեցաւ՝ 'ի ներկայութեան բոլոր ծովային զօրաց և անոնց աւագներուն ։

— Կայսերական կառավարութեան ուշադրութիւնը ամէն ժամանակ Օսմանեան տէրութեան իշխանութեան տակը գտնուած ծովերուն ապահովութեանը վրայ է ։ Թէպէտ այլ և այլ պատերազմական նաւեր կղզիներուն և ուրիշ ծովեզերեայ քաղաքներուն նաւահանգիստները գտնուելով՝ անոնց ներկայութեանը կարօտ եղող ծովերուն մէջ երթեւեկութիւն կընեն, բայց Արշիպեղագոսի մէջ նաւարկութիւնը աւելի հաստատութեան պէտք ունէր ։ Ուստի վեհափառ Սուլթանը՝ ուզելով որ թէ իր մեծազօր կայսրութեան և թէ օտար տէրութեանց առեւտրական նաւերը կատարեալ ապահովութեամբ յիշեալ ծովուց մէջ երթեւեկութիւն ընեն, մեծ ծովակալ Բարձրապատիւ փաշային հրամայեց որ անյապաղ երկու խումբ նաւուց պատրաստել տայ Արշիպեղագոսը և ուրիշ տեղուանքը ծովապատակներէն մաքրելու համար ։

Յիշեալ նաւախումբերուն հրամանատարութիւնը կայսերական ծովային զօրութեան երկու երեւելի պաշտօնակալաց պիտի յանձնուի, որոնք են ֆէրիք Մուսթաֆա փաշան և ֆէրիք Ահմէտ փաշան, որ և արքունի նաւարանի ժողովոյն անդամ է ։

Առաջնոյն հրամանատարութեան տակը գտնուելիք նաւերը հետեւեալներն են, և Րումէլիի ծովեզերաց համար են, այսինքն Ճերմակ ծովու նեղուցէն մինչեւ 'ի Տուլճինօ Ալպանիա ։

Շէհբալի պահրի	54	թնդանօթ	ֆրկաթ
Միրաթի զաֆէր	42	"	"
Ֆազլ ուլլահ	40	"	"
Ճայի ֆէրահ	20	"	պրիկ
Պէրկիւզիտէ	20	"	"
Նիւվիտի ֆիթուհ	18	"	"
Թապատար	12	"	"
Նէճաթի ֆէր	22	"	գօրվէթ
Զուլքէրի տէրեա	10	"	գօլէթ
Միւրաթ	10	"	"
Փրէսթօ	4	"	"
Միահ	8	"	"
Խայրի խայր	4	"	շոգենաւ
Նէվ Էսէր	10	"	[illegible]

Ընդ ամէնը տասն ու չորս նաւ, որոց վերջին տասը արդէն զանազան նաւահանգիստներու կը գտնուին ։

Ահմէտ փաշայի հրամանատարութեան տակը գտնուելիք նաւերը հետեւեալներն են և Անատոլուի ծովեզերաց համար են մինչեւ Պէրութ ։

Նիզամիյէ	60	թնդանօթ	ֆրկաթ
Նավէքի պահրի	46	"	"
Գայիտի զաֆէր	46	"	"
Մէսիրի ֆէրահ	26	"	գօրվէթ
Փէսէնտիտէ	4	"	շոգենաւ
Մէյ յարէ	12		[illegible]
Փէրվանէ	6	"	"
Թարզի ճէտիտ	14	"	"
Այվալը	4	"	[illegible]
Մէյֆի սէմէք	4	"	"
Նէյիրի զաֆէր	16	"	պրիկ
Թէվֆիգի խիւտա	10	"	"
Ախթէր	20	"	"
Թալիա	16	"	"
Կիւլէ փաշ	6	"	գօլէթ
Միւժտէ րէս	10	"	"
Գուտումյէ	6	"	"
Կիրիտ	4	"	շոգեշարժ

Ընդ ամէնը տասն և ութ նաւ, որոց վերջին տասներկուքը արդէն Արշիպեղագոսի այլ և այլ նաւահանգիստները կը գտնուին ։

Յիշեալ երեսուն և երկու նաւերուն մէջ 6,000ի չափ մարդիկ կան։

Այս երկու նաւախումբերուն յատուկ նպատակը՝ ինչպէս որ վերը ըսինք՝ ծովապատակները հալածել է. բայց անկէ զատ 'ի մի և նոյն ժամանակի ծովային զօրքը մեծ դիւրութեամբ պիտի կրթուին ; նաւաստիքը նաւավարութեան ուսմունքներն պիտի լմնցնեն և բարձր աստիճանի պաշտօնեաները ծովագրական աշխատութիւններ ընելով, այժմեան ծովացոյց տախտակները պիտի կատարելագործեն և ուղղեն, որով մեծ օգուտներ ծառայելու են առ հասարակ նաւարկութեան համար ։

— Վսեմափայլ Հալիլ փաշան երէկ կայսերական պալատը երթալով և իւր խոնարհ ակնածութիւնը վեհափառ Ինքնակալին մատուցանելու պատիւը ունեցաւ ։

— Երէկ կայսերական հրովարտակաւ Խայրէտին փաշան Էրզրումի ընդհանուր կառավարիչ անուանեցաւ, փոխանակ Մազհար փաշային ։

— Րումէլիի կայսերական բանակին հրամանատար Օմէր փաշան՝ անցեալ ուրբաթ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԲԱՐԵԿԻՐԹ ՄԱՐԴ

ԶՈՐ ԳՐԵԱՑ ԿԵՍԱՐ ՔԱՆԴՈՒ

> Զի եղև ժողովօղն իմաստուն. զի ուսուցանէր ժողովրդեանն զգիտութիւն... Յոյժ խնդրեաց ժողովօղն գտանել զբանս կամաց, և գրել զգիրս ուղղութեան բանից ճշմարտութեան ։
>
> Ժողով. ժբ. 9.

Մենք քանի մը տարի յառաջ մանկունք էինք, ետքը տղայ եղանք. հիմայ պատանի ենք, քիչ մը ատենէ ետեւ երիտասարդ պիտի ըլլանք, անոր հետեւ կատարեալ մարդ. ալ պիտի չունենանք ոչ հայր ոչ մայր և ոչ վարժապետ՝ որ աշխատին մեզի համար, որ մեր պիտոյքը հոգան ու բարեկարգեն զմեզ ամէն գործքի մէջ. պիտի մտնանք մարդկային ընկերութեան մէջ որ մենք ալ աշխատինք ու գործենք ։

Ան ատեն ամէն բանէն աւելի ինչ բանի պիտի փափաքինք արդեօք։ Ազատութեան. արդեօք մեծերու հրամանի տակ չմնալու։ Բայց ընդ հակառակն ան ատեն մանաւանդ պիտի զօրանան մեր վրայ կապերը. ուրիշ նոր նոր մեծեր պիտի ունենանք, չէ թէ մեր ծնողաց պէս գթասիրտ ու ներողամիտ. ան ատեն մեր սխալմանցը՝ տղայոց պէս՝ ներողամտութիւն պիտի չըլլայ, և ոչ խրատով կամ թեթեւ պատժով մը կը ներուին մեր յանցանքները ։

Հարստութեան պիտի փափաքինք արդեօք. Ափսոս որ հարստութիւնը մեզի ծանրութիւններ խռովութիւններ, ու անյագ ցանկութիւններ պիտի պատճառէ, և ուրիշներու հետ՝ մեզի հետ անգամ սաստիկ տհաճութիւններ ունենալու պատճառ պիտի ըլլայ ։ Վերջապէս պիտի բաղձանանք սիրելի ու պատուելի ըլլալու միայն ուրիշներուն առջեւ ։

Նաև աշխարհիս վայելքներն ալ չեն կրնար ըլլալ մեր բուն նպատակը, վասն զի կը տեսնեմ անոնք՝ որ զեղխութեան կը պարապին՝ ոչ պատուելի են և ոչ սիրելի։ Իսկ մեր փափագը մեր նմաններուն մէջ պատուելի և սիրելի ըլլալ է, վասն զի աշխարհիս վրայ անկէց գեղեցիկ անկէց սիրելի բան մը չկայ ։

Ուրեմն այս բանիս հասնելու համար ինչ ընել պէտք է ինծի ։

Պէտք է որ՝ բարեկիրթ ըլլամ։

Բարեկիրթ ըլլալու համար ինչ պէտք է որ ընեմ։

Պէտք է որ ճանչնամ իմ պարտաւորութիւններս ու 'ի գործ դնեմ զանոնք։ Ուստի պէտք է ինծի՝ որ զիս և ուրիշները ճանչնամ։

Ահա ուրեմն, սիրելի տղայք, մտադիր ըլլանք այս ուսմունքին, զգաստանանք, ու հայինք մեր բոլորտիքը ։ Աշխարհս պարտէզ մըն է ամենուն աչքին առջև, բայց թշուառ է՝ ով որ անոր մէջի ծաղիկները միայն կը փնտռէ առանց պտուղները խնդրելու ։ Այս մեզի շրջապատող տեսարանին մէջ մեր սիրտը յստակելով, և մեզի ու մեր նմանները նկատելով հարցընենք ինքզինքնուս թէ ; ինչ է մարդս, ուստի կուգայ, ուր կերթայ ։ Այս դասերս պիտի սորվինք որ՝ [illegible] է ։

Աստուած

Կը բանամ աչքերս ու կը տեսնեմ երկինքը։ Ով զարմանալի տեսարան ։ Արեգակը անշարժ իր բոլորտիքը կը տարածէ լուսոյ ու ջերմութեան անսպառելի հեղեղներ. լուսինը աստղերուն հետ ընկերանալով կը գեղեցկացնէ ու կը պայծառացնէ գիշերները. ոսկեծղի արշալոյսը բլրոց գագաթները փայլեցնելով՝ կարծես թէ 'ի գործ կը կոչէ մարդիկները. իրիկուան այն դողդոջուն վերջալոյսը կամաց կամաց ամէն բանի գոյնը կորսնցընելով հանգստութիւնը կը հրաւիրէ. երբեմն օդոյն պայծառ յստակութիւնը մէկ աշխոյժ զուարթութիւն կը ներգործէ մեր սրտին. երբեմն երկնից որոտմունքը ու կայ-

որ Կոստանդնուպոլիս հասաւ ։

— Օսմանեան տէրութեան կողմանէ Յունաստանի արտաքոյ կարգի և լիազօր իշխանութիւն ունեցող դեսպան Պատզալի Եֆէնտին, առաջիկայ շաբաթ օր Լոնտրայէն շոգենաւով, մայրաքաղաքս պիտի մեկնի իւր պաշտօնատեղին երթալու ։

— Այսօր վեհափառ Ինքնակալը հնգամեայ ծառայութիւնը լմնցնող զինուորներուն ազատութիւն և իրենց երկիրը երթալոյ թոյլտուութիւն պիտի շնորհէ ։ Տէրութեան նախարարներուն երէկ հրատարակած Թուղթ [illegible] որ յիշեալ հանդէսին ներկայ գտնուին ։

Էս Իսքիւտէ (զօրախոնութեան) հանդէսը երեք օր պիտի տևէ, (առաջին օրը Իսքիւտար, երկրորդ օրը սուլթան Պայազիտ և երրորդ օրը Թօփհանէն) ուստի և բարձրագոյն դուռը գոց մնալու է ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻԱ. Լոնտոն 18 մայիսի ։

Ազգային խորհրդարանին ամսոյ 10 ին նիստին մէջ Միսթր Տ'Իզրաէլին առաջարկեց որ Սըտպըրի և Սէնթ Ալպանս քաղաքներուն ընտրողութեան իրաւունքը Յօրքշայրի արևմտեան և Լանքաշայրի հարաւային կողմերուն տրուի ։ Սըտպըրի և Սէնթ Ալպանսի բնակիչները քանի մը տարի առաջ ազգային խորհրդարանի անդամ ընտրելու ատենը կաշառք առեր և խանգարեալ վարուց նշաններ ցուցուցեր էին, անոր համար ալ իրենց կողմէն ազգային խորհրդարանը պատգամաւոր խրկելու իրաւունքը կորուսեր էին ։ Ուստի չորս անդամոց նստարանը պարապ մնացեր էր ։ Այս նստարանները լեցնելու համար նոր նախարարները ուզեցին, որ չորս անդամ ընտրելու իրաւունքը յիշեալ երկու երկիրներուն տրուի, որոնք քանի մը ատենէ 'ի վեր յառաջադէմ ըլլալով՝ աս պատուոյն արժանի եղած են ։ Ինչևիցէ խորհրդարանը Միսթր Տ'Իզրաէլին առաջարկութիւնը 86 քուէից առաւելութեամբ հերքեց ։

— Մայիսի 13 ին վեհափառ Թագուհւոյն ծննդեան տարեդարձը ըլլալով, տէրութեան բոլոր պաշտօնատեղիները գոց էին ։ Թագուհին Սէն Ճէյմսի պալատին մէջ նախարարաց և բոլոր պաշտօնատարներուն, նաև օտար տէրութեանց դեսպաններուն շնորհաւորական այցելութիւնը ընդունեց մեծափառութեամբ ։ Յիշեալ հանդէսէն ետքը օտար դեսպանները Սալպէրպըրիի կոմսին, մեծ խորհրդարանի լօրտերը Տէրպիի կոմսին, ազգային խորհրդարանին անդամները միսթր Տ'Իզրաէլին, գաղթականաց երկիրներու գործոց նախարարութեան երևելի անձինքը Սըր Ճօն փաքինկթընին, տէրութեան քաղաքական կառավարիչները և դատաւորները ներքին գործոց նախարար Սըր Ուալփօլին, ծովային զօրութեան պաշտօնեաները մեծ ծովակալ Նօրթհըմպէրլանտի դուքսին պալատը գացին, ուր որ առաջուց հրաւիրուած էին ։

Գիշերը Լօնտօնի բոլոր հասարակաց շէնքերը փառաւորապէս լուսաւորուած, և Թագուհւոյ անուան գլխագիրներն ու արքայական Թագանշանը մեծապէս ժապաւէններու վրայ նկարագրուած էին ։

Անգղիոյ հասարակութիւնը ամեն տարի իւր Թագուհւոյ ծննդեան օրը աւանդ ընդհանուր ուրախութիւ կը ցուցունէ ։

— Պաշտօնական հաշուէ մը կերևի թէ 1851 ին մէկ տարուան մէջ Անգղիոյ նաւարաններուն 18,679 առագաստաւոր և 925 շոգեշարժ նաւեր, Իռլանտայի նաւարանները 2088 առագաստաւոր, 439 շոգեշարժ նաւեր, Սկովտիոյ նաւարանները 3,409 առագաստաւոր 178 շոգեշարժ նաւեր, ընդ ամենը Մեծին Բրիտանիոյ միացեալ Թագաւորութեան զանազան նաւարանները մէկ տարուան մէջ արձանագրուած նաւերը 25,718 հատ են, որոց 24,176 ն առագաստաւոր և 1,542 ը շոգեշարժ են ։

Յիշեալ տարուան մէջ Անգղիոյ նաւահանգիստները 99,984 առագաստաւոր և 10,302 շոգեշարժ նաւ մտեր, ու 115,226 առագաստաւոր և 10,321 շոգեշարժ նաւեր ելեր են ։

Սկովտիոյ նաւահանգիստները 16,126 առագաստաւոր 4,572 շոգեշարժ նաւ մտեր, ու 17,832 առագաստաւոր 4,648 շոգեշարժ նաւ ելեր են ։

Իռլանտայի նաւահանգիստները 17,931 առագաստաւոր 4,254 շոգեշարժ նաւեր մտեր, ու 17,955 առագաստաւոր և 4,374 շոգեշարժ նաւեր ելեր են ։

Ընդ ամենը Մեծին Բրիտանիոյ զանազան նաւահանգիստները 134,041 առագաստաւոր և 19,128 շոգեշարժ նաւեր մտեր են, և 151,013 առագաստաւոր և 19,343 շոգեշարժ նաւեր ելեր են մէկ տարուան մէջ ։

=====

ԳԱՂՂԻԱ. Փարիզ 19 մայիսի ։

Գաղղիոյ բանակին արծուենշան դրօշակներ բաժնուելու հանդէսին ամսոյ 10 ին մեծաւ փառաւորութեամբ կատարուիլը հետագրական միջոցաւ առնուած լուրերէ քաղելով՝ նախընթաց Թերթով համառօտիւ մը ծանուցինք ։

Փարէզի քաղաքական պաշտօնեաները, դատաւորները, կառավարիչները, ցամաքային և ծովային զօրաց գլխաւորները, հոգևորականները և օտար տէրութեանց դեսպանները, բոլորը պաշտօնական զգեստներով, ներկայ էին Մարսի դաշտին մէջ, ուր 600 հազար հանդիսական գտնուեցան ։

Զանազան աստիճանաւորաց համար նստարաններ պատրաստուած էր, և մնացեալ անձանց ծախուքը չինուած տեղերը որ մարդգլուխ 5 ֆրանքի նշանակուած էր, 50 կամ 100 մինչև 150 ֆրանքի վաճառուեցան ։

Փարէզի արքեպիսկոպոսը կէս օրէն կէս ժամ առաջ հանդիսիւ մտաւ Մարսի դաշտը և առջևէն եկեղեցականաց դասը կերթար ։ Հասարակապետութեան նախագահը կէս օրէն քանի վայրկեան ետքը մտաւ ։ Ձիոյն արշաւանօքը հետևակ զօրաց առաջէն անցաւ, որ կեցցէ Նաբոլէօն աղաղակեցին ․ ետքը հեծելազօրաց հանդէսը ընելով անկէց իրեն համար պատրաստուած բարձր բեմին վրայ ելաւ ։

Արծիւներուն բաժանումը լմննալէն ետքը, գնդապետները դրօշակնին ձեռքերնին բռնած քանի մը աստիճան վեր ելան որ նախագահի բեմին մօտ ըլլան․ ան ատենը Լուի Նաբոլէօն բարձր և հաստատ ձայնով մը հետևեալ ճառը խօսեցաւ ։

«Զինուորներ

Ազգաց պատմութիւնը շատ մեծի մասին բանակաց պատմութիւնն է ։ Անոնց յաջողութիւններէն կամ ձախորդութիւններէն կը կախուի լուսաւորութեան և հայրենեաց ճակատագիրը ։ Բանակները յաղթուելնին՝ յարձակմունքն ու անիշխանութիւնը կը հետևին ․ յաղթելու ըլլանին՝ փառք ու կարգ կը ծնանին ։

Ուստի ազգերը և բանակները կրօնական յարգանք մը կը նուիրեն աս զինուորական պատույ նշաններուն՝ որոնք կախիներու և յաղթանակներու անցած ժամանակը կը բովանդակեն ։

Հռովմէական արծուենշանը՝ որ Նափոլէօն կայսրը աս դարուս սկիզբը ընտրեց՝ Գաղղիոյ մեծութեան և վերածնութեանը ամենապայծառ նշանակութիւնը եղաւ ։ Այս նշանը մեր դժբաղդութեանց մէջ աներևոյթ եղաւ ։ Ի հարկէ կրկին երևան ելլելու էր երբոր Գաղղիա, իր հարուածներէն վերստին կանգնելով և ինքզինքին տէր ըլլալով, ալ իր փառացը անարգանք չի ցուցըներ ։

Զինուորներ

Առէք ուրեմն վերստին աս արծիւները, ոչ իբր սպառնալիք օտարականաց դէմ, բայց իբր նշան մերոյ անկախութեան ․ իբր յիշատակ դիւցազնական Թուականի մը ․ իբր նշան ազնուութեան իւրաքանչիւր գնդի ։

Առէք վերստին աս արծիւները՝ որ մեր հայրերը այնչափ յաճախ յաղթութեան առաջնորդեցին և զանոնք պաշտպանելու համար՝ եթէ պէտք ըլլայ՝ մեռնելու ալ երդուեցէք ։»

Նախագահ իշխանին ըսէլը ողջունողէք օգոստոսեանց դէմ խօսքերը, խանդավառութեան նշան մը համարուելով՝ ուշադրութեան արժանի են ։

— Փարիզի Արքեպիսկոպոսն ալ Նախագահէն շատ նշանաւոր առանձնաշնորհութիւն մը ըրաւ որուն քանի մը յօդուածները կը հա-

---

ծակներուն շառաւիղները կը սարսեն զմեզ ։ Աստ հազարաւոր կենդանիներ կային, ամեն մէկը տարբեր ձևով և բնութիւնով ։ Ո՜, ինչ սիրելի գեղեցկութիւն ունէին այնչափ ծաղիկները ․ ինչպէս ազնիւ ու քաղցր են այնչափ պտուղները ։ Հոյլանատարած դաշտ մը, հոն խիտ առ խիտ ձորերը, լեռները որոնք մինչև երկինք կը բարձրանան, այլ բլուրներ ու արգաւանդ դաշտեր կը ձևացնեն, որոնց գագաթներուն վրայ ջուրեր կը բղխին, ու վար կիջնան կը միաւորին, գետեր, լիճեր և ճախիններ կը ձևանան, մինչև կերթան ամենն ալ ծովուն անբաւութեր մէջ կը խառնուին ։

Իրաւ է, ո՜վ արդեօք առեղծեց այսքան գեղեցիկ բաներ, որոնք միշտ բարեկարգ շարժում մը ունին ։ Աստղերը արևուն բոլորտիքը կը շարունակեն իրենց կանոնաւոր ընթացքը ։ Աշխարհիս ամեն կողմերը կարգաւ արևուն դիմացը կելլեն՝ որով գիշեր ու ցորեկ կըլլայ, բայց մը անգամ չեն զարտուղիր արշալոյսն ու երեկոյն ։

Գարնան ծիծաղադէմ երևնալու ատեն կը կանանչին մարգերը տեսակ տեսակ գեղեցիկ գոյներով, վարդերը և մանիշակները կը բացուին, ամեն ցանուածները կը ծլին, դեղձի ու պարկուկի ծառերը ծաղիկներով տերևներով կը հագուին ։ Ամառը կուգայ՝ կը բանայ այն ծաղիկները, կը հասցնէ պտուղները․ ցորենը կը վարձատրէ երկրագործին աշխատութիւնները՝ մէկ բարի զուակի մը պէս՝ որ իր վարքովը կը վարձատրէ իր զարգացման ու կրթութեան պատճառ եղող ծնօղքը ։ Աշունը կը զուարճանայ հունձերովը, ու կը պատրաստէ զանոնք ձմեռուան, որ ատեն կարծես թէ կը հանգչի բնութիւնը՝ նորէն իր ընթացքը սկսելու համար ։ Այսպէս ալ կենդանիները կը ծնին, կը մեծնան, ու կը մեռնին, նմանապէս տունկերը կը ծլին, կը զօրանան, պտուղ կը հասցնեն, կը ծերանան ու կը կորսուին, բայց ամենն ալ զաւակներ կը թողուն, որ շարունակեն նոյն ընթացքը ։ Վերջապէս բոլորն ալ կանոնաւոր շարժմունք մը ունին ։

Իրաւ է, ո՜վ տուաւ ասոնց սկիզբն ու ծագումը, ո՜վ կը կառավարէ արդեօք ասոնց տարբեր ու կանոնաւոր շարժուածքը ։

Այն գեղեցիկ արձանը՝ որ եկեղեցին կը տեսնաք՝ յառաջ խոշոր ու տձև քար մըն էր ։ Այն մեծաշէն պալատը մէկ շատ ատաղձներու, աղիւսներու, կրի, աւազի, գերաններու, քարերու կոյտ մըն էր ․ ժամացոյցը՝ մետաղի մը կտոր էր, ուսկից շինեցին անիւները, զսպանակը, գուռները որոնք ժամանակը կը չափեն ․ Եթէ մէկը քեզի ըսէ, այն քարը ինքիրեն արձան եղաւ, այն նիւթերը ինքիրեննին միաւորեցան ու ատանկ գեղեցիկ ու պատշաճ պալատ մը եղան, այն մետաղները յանկարծ պատշաճ միաւորելով ժամացոյց եղան ։ Եթէ մէկը այսպէս ըսէ քեզի, չե՞ս ըսեր թէ յիմար է ։ Բանի՞ առաւել յիմար պիտի ըլլար այն մարդը՝ որ ըսէր, թէ այս աշխարհս ինքիրեն այսպէս գեղեցիկ, այսչափ աչագին, ասանկ կանոնաւոր, ու քաջայարմար շինուեցաւ ։

Ուրեմն ո՜վ շինեց զանի, ո՜վ բարեկարգեց ։

Ես ծնայ ։ Ո՞րմէ՞ն, իմ հօրմէս ։ Հայրս որմէ՞ն, նախահօրմէս ։ Նախահայրս ալ որմէ՞ն, իր հօրմէն, ան ալ ուրիշ հօրէ մը, այնպէս կը հասնինք մինչև առաջին մարդը ։ Բայց անիկայ որմէ՞ն սկիզբ ունեցաւ ։ Ոչ ուրիշ մարդէ մը՝ քանզի ան ատենը առաջին չէր ըլլար ։ Ուրեմն անոր սկիզբը անանկ մէկ էութենէ մըն է՝ որ մարդէն գերագոյն է, ինքը անսկիզբն և ուրիշ ամեն բանի սկիզբ տուող ։

Այս ամեն բանին հեղինակը, այս առաջին շարժառիթը, այս կարգադրիչը, այս առաջին պատճառը, այս հասարակաց հայրը, Աստուած է ։

Թարգմանեաց յիտալականէ

Արժէնեան Սարգ. Յ. Պալօզեան ։

մառօտենք։

Իշխան, Զինուորներ,

Խաղաղութեան Աստուածը, որուն պաշտօնեայներն եմք, քանակներուն ալ Աստուածն է։ Անոր համար է որ աս պատերազմական հանդէսին մէջ մեր անունն ալ, այսինքն կրօնից անունն ալ նշանակուած է........

Զարմանալի բան. Եկեղեցին որ ամենուն խաղաղութիւն կը քարոզէ. Եկեղեցին որուն սուրբ գործը իր արիւնը միայն կըթափէ և թշնամի արիւնէն ալ կը սոսկայ, Եկեղեցին, կրսեմ, միշտ առատ օրհնութիւններ կուտայ զինուորին, անոր զէնքին և դրօշակներուն........

Խաղաղութիւնը Աստուծոյ կամքն է։ Մարդկային ընկերութիւնները դէպ 'ի այս նպատակը կերթան, երբոր իրենց կանոնաւոր ընթացից մէջ արդարութեան սկզբանը և աստուածային ազդմանը կը հետևին։ Պատերազմը միայն խաղաղութիւն ձեռք բերելու և ապահովցնելու պայմանաւ օրինաւոր է. քանակները Աստուծոյ ձեռքը հաշտարարուն և հասարակաց բարեկարգութեան զօրաւոր գործիքներու պէս են........

Խաղաղութիւնը նպատակ է, և պատերազմը երբեմն անոր գործիքն կըլլայ, սարսափելի բայց աւաղ, աշխարհը ցնցող կռիւ համար հարկաւոր գործիք է....... Ողջոյն ձեզ, փառաւոր դրօշակներ որ այնչափ յաղթութեանց նշանակներն էք. Մեր քահանայապետական հոգին, որ հայրենասիրական զգացմունքէն ոչ մէկուն օտար չմնաց երբեք, ձեզ կրկին տեսնելով կը շարժի։ Աս վայրկենիս մէջ փառքը հայրենեաց հին դժբաղդութիւնները կը խափանէ մեր աչքին առջևէն, բայց այնչափ ցաւալի յիշատակները որ հիմայ հոս տեղի չեն գտնար, չեն կրնար ալ մոռցուիլ։

Ո՛վ իշխան, որ մեծ ազգի մը կամքը անոր ճակատագրաց գլուխը դրուեցար. կ'իմանամք ինչ որ ձեր սրտին կը խօսին աս դիւցազնական դրօշակները որ իբր ձեր ընտանի ժառանգութեան ամենէն փառաւորը մեզ կը բերէք։

Ձեր իմաստութեանը կապաւինիմք. ձեր խոհեմութիւնը փառաց պատրանքէն ազատ պիտի պահէ զձեզ։ Գաղղիա հանդարտութեան և բարեկարգութեան ծարաւ է.... Շարունակեցէք առաջնորդելու զայն խաղաղական շաւղաց մէջ, ուր մտեր է արդէն.....

Իշխան, անցեալէն աւելի ապագային նայեցէք։ Այսչափ քաջասիրտ քանակներ ձեռքը ունեցողը կրնայ խաղաղութեան խօսք ընել։.....

Ո՛վ Աստուած, ամենակալ տէր պատերազմի և խաղաղութեան, որ ապստամբութեան միաբանութիւնները կը ցրուես, մրրիկները կը հանդարտեցնես, և երբ ուզենաս, պատերազմի համար քաշուած սուրը կը խորտակես, եկուր ինքնին օրհնէ աս դրօշակները, քու կարողութեան և արդարութեան պայծառ նշանները վրանին տպաւորէ. Զանոնք տեսնելով թող քաջութիւնը արթննայ, բարձրանայ և մինչև իր երկնային սկիզբը հասնի։

Անոնցմով զարհուրեցուր միայն հասարակաց հանդստութեան թշնամիները և այն ազգերը (եթէ դեռ կը գտնուին) որ մեր փառացն ու բարեբաղդութեանը նախանձելով զանոնք վրդովելու փորձ կը փորձեն։ Այս դրօշակները մեր քաջասիրտ զինուորներուն պահապան ըլլան և յաղթութեան անսխալ գրաւական։

Թող աս դրօշակները իրենց փառաւոր ծալքերուն մէջ խաղաղութիւնն ու պատերազմը պահեն, ազգերուն ապահովութեանը և չարերուն սարհուրանքը համար, և անոնց ստուերին տակը Թող Գաղղիա հանգիստ շունչ առնէ. և աշխարհիս երջանկութեանը համար ազգերէն ամենէն երջանիկը և ամենէն մեծ ըլլայ։

— Գաղղիոյ բանակին կողմէն մայիսի 12ին՝ Փարիզի զինուորական ուսումնարանին մէջ 'ի պատիւ Նաբոլէոն իշխանին՝ փառաւոր պարահանդէս մը տրուեցաւ, ուր 15,000ի չափ հանդիսականներ կային։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ։ Լօնտոնի Բոյնդ լրագրէն առնուած և Փարիզի Կոնսթիթիւսիոնէլին մէջ տպուած առ 'ի Գերմանիա վերնագրով յօդուածէ մը հետևեալը կը համառօտենք։

Վիւրթէմպէրկի, Պավիէրայի, Պատի մեծ դքսութեան և Գերմանիոյ ուրիշ իշխանութեանց երկիրներուն մէջ սով ու հիւանդութիւնները կը տիրեն, անցեալ տարի գետնախնձորի հունձերը անյաջող եղած ըլլալուն համար։ Գիւղօրէից բնակիչները սնունդ ճարելու համար տուներնին անբնակ ձգելով՝ հեռի տեղեր կերթան. եզ, կով, ոչխար և ասոնց նման մարդուս սննդեանը պէտք եղած կենդանիները տարափոխիկ ախտով ջնջուեցան։ Ցրուած ուտելիք, հատած միս և այլն մեծ փափաքանօք կը փնտռեն ու կուտեն։ Շատ տեղ շուները մորթեր ու կերեր են։ Վիւրթէմպէրկի մէջ քանի մը օրուան թաղուած շուն մը հաներ ու արդէն աւրուած միսը կերեր են։ Ուրիշ մը խեղճ բնակիչներուն միայն անգամ ջանքերը, թեփով շինած հացը ջուրի մէջ թրջելով և գետնախնձորին կեղևը աղէկ մը խաշելով կուտեն։ Վերջապէս խեղճութիւնը յետին աստիճանը հասած է. կառավարութեանց և մասնաւոր անձանց օգնութիւնները չեն բաւեր ասանց առաջքը առնելու. Եւ միայն խեղճերը մխիթարէ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ։ Հեռագրական միջոցաւ առնուած լուր մը կիմացընէ թէ Հնդկաստանի Անգղիացի զօրքը արդէն Ռանգուն քաղաքը գնդակոծել սկսեր է։ Բայց դեռ մանրամասն տեղեկութիւն չկայ։ Պէմպէյ զօրապետը Փիշաւեր դարձեր է։ Սահմանագլուխները խաղաղութիւններ եղեր են։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ։ Սով, գետնաշարժ և հրկիզութիւնները մեծ վնասներ կը հասցընեն աս երկրին քանի մը տեղերուն։ Ապստամբները յաջող եղած են։ Ասպատակները երևելի քաղաքներուն վրայ կը յարձակին, և կը կարծուի թէ ապստամբներուն հետ միաբան են։ Բայց աս լուրերը ստուգութեան կարօտ են։

— Չինացիք մեծ բազմութեամբ Քալիֆօրնիա կը գաղթեն։ Մինչև հիմայ 50 նաւով 15,000 գաղթականներ գացեր են։

ԱՄԵՐԻԿԱ։ Միացեալ նահանգաց լուրերը մինչև մայիսի 5 կը հասնին։ Նմենէն երևելին Միսթր Հենրի Քլէյ հռչակաւոր պաշտօնէին ծանր հիւանդութիւնն է, ամսոյս 4ին յուսահատ վիճակի մէջ է եղեր։ Հասարակապետութեան նախագահը այցելութեան գացեր և մեծապէս ցաւակից եղեր է։

— Աւստրիոյ գործակատար Հիւլսման առպետը մայիսի 3ին Ուաշինկթընէն յանկարծ մեկներ է։ Հեռանալէն առաջ արտաքին գործոց նախարարին պաշտօնական գիր մը ղրկեց, որուն օրինակը բոլոր դեսպաններուն ալ տանել տուաւ։ Ան թուղթին նպատակը դեռ չի լսուեցաւ։

— Ամսոյս 2ին Քալիֆօրնիայէն 2,440,000 թալէրի արժողութեամբ ոսկի փոշի եկաւ Նիւ Եօրք։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ոչ մէկ լուր, որ և իցէ ազգի և երկրի վերաբերեալ, այնչափ հաճութեամբ չեմք հրատարակեր, որչափ այն լուրերը որ ազնիւ ազգիս ուսումնական յառաջադիմութեանը կը վերաբերին։ Որև իցէ միջոցը որ բարեսէր հասարակութիւնը 'ի գործ կը դնէ աս փափաքելի բարիքը ձեռք բերելու համար, Նոյեան Աղաւնւոյս թանկագին գանձ մը կը համարուի, և ուրախութեամբ կը փութայ անոր լուրը, ձիթենեաց ճիւղի պէս, բերանը առնելով՝ աշխարհիս չորս կողմը տարածուած հայազգեաց հաղորդելու։

Ահա աս տեսակ ուրախաբեր աւետեաց մէկն է "Օժանդակ ընկերութեան" հաստատութիւնը։

Երկու երեք ամիս առաջ Մայր Եկեղեցւոյ ուսումնարանի և շրջակայ երեք դպրատանց վերատեսչութիւնը քանի մը բարեջան և ուսումնասէր աղաներու յանձնուեցաւ, որոնք հարկաւոր բարեկարգութիւնները տնօրինելու վրայ են։ Բայց յիշեալ ուսումնարանի եկամուտքը պէտք եղած ծախուց գումարէն պակաս ըլլալով՝ տեսուչ աղաները խորհեցան որ պակասը բարեպաշտ ազգայիններուն մէյմէկ քիչ դրամական կամաւոր օժանդակութեամբը հոգացուի։ Ուստի աս մտօք Օժանդակ ընկերութիւն մը առաջարկեցին ազգային Գերագոյն ժողովոյն, որուն ազգասէր անդամները սիրով հաւանութիւն տուին ու հաստատեցին զայն, և 'ի նպաստ այնորիկ առատաձեռն ստորագրողաց առաջինները եղան։

Օժանդակ ընկերութեան գլխաւոր կանոնները ասոնք են։

1. Նուիրուելու նուէրին չափը բաժանորդին յօժարութենէն կախում ունի։ —

2. Իւրաքանչիւր ինչպէս կը պահանջէ նէ՝ բաժանորդը կրնայ իր կամաւոր նուէրը ամսէ ամիս, կամ քանի մը ամսական և կամ տարեկանը մէկէն շնորհել։

3. Ստորագրութեանը, ամբողջ տարեկանը վճարելէն ետքը՝ ազատ է հետևեալ տարին իր նուէրը աւելցնելու կամ պակսեցնելու։

4. Վճարքի տարեգլուխը յունվարէ յունվար է։

Օժանդակ ընկերութեան նպատակը ինչպէս որ վերը ըսինք, Մայր Եկեղեցւոյ ուսումնարանի պայծառութեանը պէտք եղած ծախքը հոգալ է։ Եւ որովհետև ազգիս ուսումնական յառաջադիմութիւնն ալ բոլոր հայազգեաց ցանկալի առարկայ մըն է, չեմք տարակուսիր որ ամեն մարդ սիրով նպաստամատոյց պիտի ըլլայ յիշեալ ընկերութեան. մանաւանդ որ տուրքը բոլորովին կամաւոր ըլլալով՝ ինչպէս շատը նոյնպէս ալ քիչը շնորհակալութեամբ պիտի ընդունուի։

Ի հարկէ ստորագրողաց անունները և տարեկան հաշիւը ժամանակին պիտի հրատարակուին, որով ազգիս մէջ բարի նախանձը կը գրգռուի, և բաժանորդներն ալ իրենց տուածին պարապ չերթալը տեսնելով՝ աւելի սիրով նպաստնին կը շարունակեն։

Կը մնայ մեզ այժմ Օժանդակ ընկերութեան յաջողութիւն, յարատևութիւն և մանաւանդ բարի պտղաբերութիւն մաղթել։

— Կոստանդնուպոլսոյ մէջ և շրջակայքը գտնուած ազգային ուսումնարաններուն վրայ մեր 'ի վերոյ տեղեկութիւններուն շարունակութիւնը. (տես թիւ — 9 — 10 — 11 — 12)։

Սամաթիոյ սուրբ Սահակեան հռչակաւոր

ԳՈՂ ԵՒ ԲԺԻՇԿ

Տուպլինի մէջ հռչակաւոր և հարուստ բժիշկ մը օր մը իր սեղանաւորին գնաց ու թուղթ և ոսկի դրամոց բաւական մեծ գումար մը առաւ։ Աս սոսկով իր տունը դառնալու առենը, մարդ մը դէմ ելաւ որ վաղուընէն կարծես թէ շունչը կտրած էր, ու բժիշկին ըսաւ "կինս ծանր հիւանդութեամբ մը պառկած և շատ վտանգաւոր վիճակի մէջ է, և ձեր անյապաղ օգնութեանը կարօտ է. եթէ գալու ըլլաք, մէկ այցելութեանդ համար մէկ լիրա կուտամ"։ Բժիշկը որ քիչ մը արծաթասէր էր՝ ոսկւոյն անունը առածին պէս հաճեցաւ հրաւէրը ընդունելու ու մարդուն ըսաւ որ առաջէն երթայ ճամբան ցուցընէ։ Երկուքը մէկ տեղ հեռի և առանձին փողոցի մը մէջ տուն մը մտան, երբոր դասիկոնը վեր ելան ու սենեկի մը մէջ մտնելնուն պէս՝ մարդը դուռը բանալիով գոցեց, ու մէկ ձեռքով զարհուրելի բժշկին ատրճանակ մը ցուցընելով և մէկալ ձեռքով բերանը բաց ու պարապ քսակ մը երկնցունելով՝ ըսաւ։

"Ահա աս է կինս, երէկ սաստիկ որովայնալուծութեան (իսհալ) մը պատահելով աս վիճակին մէջ ինկաւ. դուն երկրիս յաջողակ բժիշկներէն մէկն ես ու աս կնիկս շատ աղէկ կրնաս բժշկել։ Գիտեմ նաև որ ասոր հիւանդութեանը հարկաւոր եղած դեղերը սեղանաւորին կրպակէն առիր. շուտով այն դեղերը հիւանդ կնկանս կերցուր, եթէ չես ուզեր որ աս ատրճանակիս մէջը եղած երկու կապարեայ դեղահատները (հապ) կլլես"։ Բժիշկը երեսը ծամծմելով բայց ակամայ հնազանդեցաւ։ Ծոցէն թուղթի մը մէջ փաթթած հարիւր քսան ու հինգ լիրա հանեց ու կամաց մը աւազակին բացած քսակին մէջ դրաւ, յուսալով որ գոնէ թղթադրամները ազատէ, որոնք աւելի շատ էին։

Գողը որ աղէկ իմացեր էր որ անոնք ալ ծոցն է ըսաւ. "շնորհակալ եմ որ սանկ աղէկ դեղով կինս առողջացուցիր, աս մէկ լիրան ալ այցելութեանդ համար խոստացեր էի. բայց գիտեմ որ դուն գրպանիդ (ճէպ) մէջ շատ ընտիր դեղերու նմուշներ ունիս, որոնք աս հիւանդութեանը դառնալուն արգելք կրնան ըլլալ։ Կը խնդրեմ որ անոնք ալ շնորհ ընես"։ Խեղճ բժշկին թղթադրամներն ալ ոսկիներուն քովը գացին։ Ան ատենը գողը բժիշկը դռնէն դուրս հանելով, և վախցընելով որ ետևէն չերթայ, փախաւ գնաց ու ագահ բժիշկը յուսահատութեան մէջ ձգեց։

(Թարգմանեալ յանգղիականէ)
Ն։

վարժարանին մէջ 15 դասատուք կան ։

1 Տէր Արիստակէս Համբրէեան, հայկաբանութեան ։

2 Պ. Աւետիս տէր Սահակեան, անգղիական լեզուի ։

3 Միսթր Ռեէպր, գաղղիականի ։

4 Պ. Կարապետ Փէշտըմալճեան, տաճկականի ։

5 Տէր Փրոքոպիոս յոյն քհնյ, յունարէնի ։

6 Պ. Պետրոս Պասմաճեան[1], Թուաբանութեան ։

7 Պ. Սարգիս Վ. Գ. Համլըեան[2], աշխարհագրութեան ։

8 Պ. Յովհաննէս Գ. Կուճիկեան[3] } գեղ-
9 Պ. Յովհաննէս Մ. Գաբրիէլեան[4] } ծագրութեան ։

10 Տիրացու Արիստակէս, երաժշտութե ։

11 Պ. Միքայէլ Յ. Մամիկնեան, գեղեցկագրութեան ։

12 Պ. Միքայէլ | հասարակ ընթերցանու-
13 Պ. Յակոբ | թեան ։

14 Պ. Անդրէաս, կառավարիչ ։

Այս վարժարանիս մէջ երեք հարիւր քսան ուսանողք կան, որոց 6 ը ճարտասանութիւնը աւարտած են, 12 ը դեռ ճարտասանութիւն կը կարդան. 5 ը քերականութիւնը աւարտած են, 95 ը դեռ քերականութիւն կը սորվին. մնացեալները հասարակ ընթերցանութեան կը պարապին ։

28 աշակերտք անգղիերէն, 21 գաղղիերէն, 61 տաճկերէն, 12 յունարէն, 22 թուաբանութիւն[5], 25 աշխարհագրութիւն, 48 գծագրութիւն, 63 երաժշտութիւն կը սորվին ։

Խաչեալը հետեւեալ Բերբերով ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Մեծ սպարապետ Մէհմէտ Ալի փաշան սակաւօրեայ հիւանդութենէ ետքը գոհութիւն աստուծոյ առողջացաւ ։

— Պարոն Հիւպշ, որ մօտերս Նորէն Տանիմարքայի կողմէն Կոստանդնուպոլսոյ դեսպան անուանեցաւ, երեկ Ֆրէտէրիք Է Թագաւորին վկայագիրը իւր խոնարհ ակնածութեան հետ վեհափառ կայսեր մատուցանելու պատիւը ունեցաւ ։

— Պարոն Թէքքօ, որ Սարտենիոյ տէրութեան դեսպան է Բարձրագոյն դրան և Յունաստանի կառավարութեան մօտ, անցած շաբթու մէջ Կոստանդնուպոլիս եկաւ Բերէթօլէ անուն շոգենաւով, որուն մէջ Ճէնովայի Օսմանեան դեսպան Մուսիւ Ալէկրէթին ալ կար ։

Հինգշաբթի օր Պ. Թէքքօն, յիշեալ շոգենաւուն գլխաւոր պաշտօնեայները Բարձրագոյն փոխարքային, մեծ ծովապետին և արտաքին գործոց նախարարին ներկայացուց. երեկուան օրն ալ վեհափառ Ինքնակալին ներկայացընելու պատիւը ունեցաւ ։

— Հոլանտիոյ դեսպան Պ. Մօլէրիւս, որ ամիս մը առաջ Պրուսա գացեր էր օդափոխութեան և հանքային ջուրերը մտնելու՝ այս օրերս Կոստանդնուպոլիս դարձաւ ։

— Կըսեն թէ Շիրքէթի խայրիէի շոգենաւուց մէջ ճանապարհորդաց զբօսանացը համար՝ երաժշտաց խումբ մը պիտի հաստատուի ։

— Օսմանեան ընկերութեան շոգենաւերը, որ շաբաթ օրերն ալ մայրաքաղաքէս ելլելով Մուտանիա և Կէմլէք պիտի երթային, շաբաթ օրը աս ճանապարհորդութիւնը ընելու սկսան ։

— Թօփհանէի մզկիթէն մինչև մեծ աղբիւրը երթալու ճամբուն վրայ գտնուած խանութները, որ Թոփանօթայ հրապարակի վանդակներուն գրեթէ կից էին, կայսերական հրամանաւ քանդուելու սկսան, և տեղերնին ծառեր պիտի տնկուին ։ Մեծ աղբիւրի վրայի հին գմբէթն ալ նորէն շինուելու է ։

— Հաւաթապրիս 11 երորդ թերթին մէջ Եպրօեան Սանփան աղային կանխահաս մահը յիշատակելու տրտմութիւնը ունեցանք ։ Այս անգամ նոյն ցաւալի կորուստին վերաբերեալ տարօրինակ (կամ աւելի ուղղապէս խօսելու համար բազմօրինակ) դիպուածի մը հանդէսոտ պատմութիւնը խորին ցաւով և մեծ զարմանօք կարդացինք բարեկամի մը Նամակին մէջ, որ նոյն բարեկամին խնդրանօքը կը պարտաւորինք հրատարակելու, 'ի սրտէ ցանկալով և յուսալով որ ուրիշ անգամ ազգային լրագիրները ասանկ ցաւալի պատմութիւններ կատարելու առիթ չունենան ։

" Յարգոյ տեարք Նոյեան Աղաւնւոյ "

" Հաւաթապրիդ 11 երորդ թերթին մէջ Զմիւռնոյ երևելի հայազգիներէն Եպրօեան Սանփան աղային ցաւալի մահուան լուրը կարդացինք ։ Կը խնդրեմ որ հետևեալ դէպքն ալ հրատարակէք որ լուսաւորեալ դարուս մէջ հռովմէական կրօնաւորաց կոյր նախապաշարմանց նոր ապացոյց մը ըլլալով՝ Թրեստի և Փարիզի մէջ Աբելեան և Պալեան հայազգիներուն գլուխը եկածին գաւն յիշատակը կը նորոգէ (տես Արշալոյս և Մասիս) " ։

" Անուական Ս. աղան Եպրօեան մեռնելէն քանի մը օր յառաջ փափաքեցաւ, որպէս ճշմարիտ հայ քրիստոնեայ, իր քրիստոնէական պարտքը կատարել, այսինքն խոստովանիլ և սուրբ հաղորդութիւն առնուլ ։ Ուստի կանչել տուաւ իր քովը Նափոլիի հռովմէադաւան քահանաներէն մէկը (որովհետև լուսաւորչական քահանայ չը գտնուիր այն կողմերը) և իր փափաքը յայտնեց անոր ։ Բայց ինչ օգուտ քահանայն ուրիշ պատասխան չունէր, բայց միայն թէ Հռովմայ Եկեղեցին հրաման չըտար ուրիշ Եկեղեցւոյ զաւակը խոստովանցնել և անոնց հաղորդութիւն տալ. եթէ աս վերջին պարտաւորութիւնը կատարել կուզես, պէտք է որ դաւանափոխութիւնը ընդունիս ։ Պարապ տեղը հիւանդը կրկնեց իր խնդիրը, պարապ տեղը աղաչեց որ իր փափաքը լեցընէ, բայց անողոք քահանային բերնէն յիշեալ պատասխանէն զատ մխիթարական խօսք մը չը լսեց ։ Ուստի ուրիշ հնարք մը չը գտնելով հաղորդուելու, մնացեալ սակաւօրեայ կեանքը կնքեց խորին մտածութեամբ և աղօթիւք. լաւ համարեցաւ առանց վերջին հաղորդութեան մեռանել և իր ծնող Հայաստանեայց ուղղափառ սուրբ եկեղեցւոյ հաւատարիմ մնալ. քան թէ լատին կրօնաւորին՝ հակառակ քրիստոնէավայել պարտաւորութեանց՝ ըրած առաջարկութիւնը ընդունելով՝ իւր ազնիւ գերդաստանին ու ազգին ցաւը ծանրացընել ։ " .... "

Մնամ խորին յարգանօք

Խոնարհ ծառայ ձեր

Ա ։

— Պրիւսէլ քաղաքը աղուոր հագուած այր ու կին մը Նպարավաճառի (պաքալ) մը խանութը կը մտնեն ու քանի մը կտոր բան ուտելէն ետքը, այրը ստակը վճարելու տեղն՝ կինը խանութին մէկ ուրիշ կողմը կը մտնայ ։ Հոն քանի մը տեսակ ախորժաշարժ պաշարներ տեսնելով (ինչպէս են երշիկ, (սուճուք) լեզու, տապուխ (պաստրմա) և այլն) մէկ երկու հատը ֆիւսթանին տակը աներևոյթ կընէ՝ առանց մարդ մը տեսնելու ։ Դժբաղդաբար գնողներէն մէկուն հետ քաղցած շուն մըն ալ խանութին մէջ կը սպրդի, և անոյշ հոտին չդիմանալով՝ անհամբերաբար գլուխը կնկան ֆիստանին տակը կը խոթէ ։ Կինը կը պոռայ այրը կը զարնէ, բայց անպարկեշտ շունը իր ախորժն ալ շարժող պաշարները մինչև որ բերանը չառներ էնէ՝ գլուխը դուրս չէ հաներ ։

Հանդիսականներուն զարմացումը և կնկան շփոթութիւնը պատմելու կարօտ չեն. Ամէնն ալ ձայն ձայնի կուտան. կնկան էրիկը աս ըլլալը բանէ, Նպարավաճառը գողէ շունին տէրը երթէ, կինն ալ անհամեստ շուն կը պոռան, բայց շունը իր որսը վայելելէն ետ չկենար ։ Վերջապէս ոստիկանութեան գործակալ մը կանչելու կըլլան, բայց կնկան երիկը աս յանցանքը յղութեան տալով և գողցուածներուն գինը վճարելով, Նպարավաճառը աղաչանքով կը համոզէ ։

— Փարիզի զինուորական ուսումնարանի պարահանդէսին մէջ՝ զուարճալի դէպք մը պատահեր է ։

Մադլէն իշխանուհին (որ Նափոլէոն իշխանին հօրեղբօր դուստրն է) ընտիր հագուստներով հագուած և պատուական ակամբք (միւճէվհէր) զարդարուած (որոնք իւր չքնաղ գեղեցկութիւնը աւելի փայլուն կը ցուցընէին) Նափոլէոնին քովը երթալու ճամբան սանդուղքէ մը վեր ելլելու վրայ էր. բայց պահապան մը որուն Թիկնոցին երեսը երկայն մօրուքին մէջ շրջանակուած էր, դէմ կը կենայ ։ Իշխանուհին հասկընալով որ մարդը զինքը չը ճանչեր, Ես Նափօլէօնին հօրեղբօր դուստրն եմ կըսէ ։ Պահապանը մտիկ չընելով կուզես նէ Ալտօռծոյ հօրեղբօր դուստրը եղիր, հրաման չկայ մարդ վեր հանելու կը պատասխանէ ։ Վերջապէս իշխանուհին ճանչցող պաշտօնեայ մը վրայ կուգայ ու պահապանը սխալմունքէն իշխանուհին ալ շփոթութենէն կազատէ ։

— Այս օրերս գաւառական գաղղիացի մը Փարիզ եկեր ու իր գաւառին պատգամաւորներէն մէկուն տունը իջեր է, անծանօթ գլխարկով և ոտից ամաններով ։ Բարեկամ, եկայ Նափոլէոն իշխանը տեսնելու, և քու տունդ իջայ որ զիս անոր ներկայացընես ։ Պատգամաւորը կը պատասխանէ թէ Նափոլէոնը քեզ պէս մարդիկներուն այցելութիւնը ընդունելու ըլլայ, որը մէկ վայրկեան ազատ չգտնար երկրին գործերուն նայելու ։ — Ադ իմ գիտնալու բանս չէ, կըսէ հիւրը, այսքան հեռու տեղէն եկեր եմ Նափոլէոնը տեսնելու համար, չտեսնել չըլլար ։ Պատգամաւորին ձայնը կը հատնի, հրաման կունէ, ու գաւառականը կը տանի պալատը ։ Նափոլէոնին հետ տեսնուելէն ետքը՝ բաժնուելու ատեն իշխանը կը հարցնէ թէ ինծմէն բան մը չես խնդրեր ։ Ոչ, տէր իմ, կը պատասխանէ. ես միայն քեզի տեսնելու եկայ, փափաքիս հասայ, ու աս երջանկութիւնը մինչև մահս հերիք է ։ Նափոլէոն այցելուին պարզամտութեանը զմայլելով՝ ժամացոյց մը ընծայ ըրեր է, վրան արծուենշանով ։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հայերէնի համար տեղանի պէտք եղած [illegible] պատրաստել տալու [illegible] և ծախել [illegible] մը ըլլալը յայտնի հասարակութեան կը ծանուցուի, թէ տեղականներ (մասնը) պարոն Աբրիէլը [illegible] ֆինճաններուն մէջ [illegible], հայերէնի հրամէր ընել [illegible] (թասով) [illegible] համար ։ Պարոն Աբրիէլի տեղանի [illegible] ։ Ոսկեզօծ և գունաւոր յաճախ (ֆարֆուրի) բանկներ (թասով), [illegible], դանակ, պատառաքաղ, [illegible] (ֆէշէֆլինյ) և ուրիշ ամէն կերպ ամաններ [illegible] են ։ Տեսնել ուզողները յիշեալ մաղազան թող հրամեն [illegible] ։

ՏԵԱՐՔ ԼՐԱԳՐՈՅՍ

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ = ՍԱՀԱԿ ԱԳՐՕԵԱՆ

Ընդհանուր Թարգմանատան Բարձրագոյն Դրան ։

1 Վարժարանիս Նախկին աշակերտներէն է ։

2 . 3 . 4 . Վարժարանիս արդի յառաջադէմ աշակերտներէն են ։

5 . Ասոնք առաջին երկու կարգերուն աշակերտներն են ։ Ասոնցմէ զատ՝ երեք կարգեր ալ կան որոց աշակերտքը շատ են, և դասատուութիւնը երկու յառաջադէմ աշակերտաց յանձնուած է ։